

J. P. Christensen

II.

JENS ANTON CHRISTIANSEN

6. september 1888–28. juli 1969.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 6. februar 1970.

Af Stig Veibel.

Jens Anton Christiansen blev født 6. september 1888 i Vejle. Han har en gang fortalt mig, at det egentlig var ved en fejltagelse han kom til at hedde Christiansen, for hans farfar hed Maximilian til fornavn, og Jens Antons far, der blev født 1853, burde efter den tids skift mellem navnene på far og søn have hedt Maximiliansen. Om præsten har været uopmærksom eller han har fundet navnet for tungt, ved jeg ikke, men for Jens Anton var fejltagelsen et held, for da han blev født, var navneskifteskikken faldet bort, og ialtfald i vore øren lyder Christiansen mindre tungt end Maximiliansen.

Christiansen tog præliminæreksamen fra Vejle Latin- og Realskole 1904, gik over i gymnasiet samme sted, tog studentereksamen 1906 og begyndte efter sommerferien studiet som fabrikingeniør-studerende ved Polyteknisk læreanstalt, tog filosofikum (hos Kroman) 1907 og blev cand. polyt. (med udmærkelse) 1911.

Han siger i sin selvbiografi i Universitetets festskrift november 1921: »Fire lykkelige år af min studentertid tilbragte jeg på det daværende »Studenterhjemmet«, Pustervig 8, de glade minder derfra genoplevede jeg tildels som alumne på Borch's Kollegium 1912–14«.

Strax efter examen blev Christiansen medarbejder ved Carlsberg Laboratorium hos S. P. L. Sørensen, hvor han hurtigt kom til at interessere sig stærkt for fysisk kemi, der vel ikke var et lærefag på læreanstalten i hans studietid, men Brønsted var 1909 blevet professor i kemi ved Universitetet og forelæste på læreanstalten over fysisk kemi, og den videbegærlige Christiansen har sikkert fulgt disse forelæsninger med glubende interesse. På Carlsberg Laboratoriet fik han brug for den fysiske kemi, for han fik til

opgave at uddanne en metode til bestemmelse af æggehvideopløsnings osmotiske tryk («Var min interesse for fysisk kemi årsag til eller virkning af, at jeg fik stillet denne opgave» siger han i den nævnte selvbiografi). Metoden blev udarbejdet og publiceret (men først 1917) i Meddelelser fra Carlsberg Laboratoriet (S. P. L. Sørensen, Proteinstudier V).

Samtidig udarbejdede han sammen med Svend Lomholt en metode til bestemmelse af små mængder kviksølv i organisk substans. Dette arbejde blev publiceret 1913 i Meddelelser fra Carlsberg Laboratoriet og i Biochemische Zeitschrift.

1912 var han som nævnt ovenfor blevet alumne på Borch's Kollegium, hvor takket være Borch's interesse for botanik og kemi (og for matematik) 3 af de 16 pladser er forbeholdt kandidater indenfor disse fag. 3 pladser er for kandidater i litteratur eller historie, og »kun« 10 af de 16 pladser er forbeholdt teologer. Mange af de kemikere, der senere kom til at bestride undervisning og forskning ved de højere læreanstalter, har i tidens løb nydt godt af denne Borch's liberale indstilling, blandt dem altså Christiansen. Men i hans alumnetid indtraf det vistnok enestående, at de 3 alumner fra det matematisk-naturvidenskabelige fakultet (Christiansen, H. Cl. Nybølle og J. Boye Petersen) kom til at udgøre et »svogerparti« indenfor kollegiet, idet Nybølles to søstre blev forlovet med de to andre af triumviratet. Kollegiemæssigt gik »svogerpartiet« i opløsning, da Christiansen i 1914 giftede sig med Inger Nybølle og derfor måtte forlade kollegiet.

Christiansen var assistent ved Carlsberg Laboratoriet i 4 år. Februar 1915 ombyttede han denne stilling med en stilling som assistent ved Universitetets kemiske laboratorium, og han forblev knyttet til Universitetet, til aldersgrænsen tvang ham til at søge sin afsked (januar 1959). Biilmann var chef for laboratoriet, og Christiansen traf her som kolleger to af sine studiekammerater fra læreanstalten, Agnes Hoff og Karin Thaulow. Måske har dette bidraget til at skabe det hyggelige og gode arbejdsklima, der herskede på UKL.

På UKL tog Christiansen fat på at undersøge nogle katalytiske spaltninger af methanol, og disse undersøgelser førte til en metode til fremstilling af methanol ud fra carbonmonoxid og hydrogen, en metode der blev patenteret 1918–19 i Danmark, Tyskland, Holland og Østrig, men derefter købt af tysk kemisk industri, måske for at hindre metodens industrielle anvendelse.

.Dette var anvendt fysisk kemi. Også på et andet område viste hans interesse for thermodynamikens praktiske anvendelse sig. Han studerede inddampningsprocessernes økonomi og skrev et par artikler herom i »Ingeniøren« 1918 og 1919.

Hans studier af de katalytiske reaktioner, der havde ført til methanolsynthesen, havde imidlertid vakt hans interesse for de kemiske reaktioners teori. Interessen blev styrket gennem læsning af Niels Bohr's banebrydende arbejder fra disse år. Disse i forbindelse med arbejder fra 1914 af den franske kemiker R. Marcellin, hvori den indtil da forfægtede Perrin'ske opfattelse af hulrumsstrålingen som afgørende for kemiske reaktioner søgtes afløst af en statistisk-mekanisk teori, førte Christiansen ind på et dybtgående studium af reaktionskinetiken, både theoretisk og experimentelt. Marcelins død allerede i begyndelsen af første verdenskrig betød, at de i 1914 fremsatte tanker ikke blev videreført, men Christiansen fandt i arbejder af Bodenstein over hydrogenbromiddannelsen inspiration til at påbegynde et studium, dels theoretisk over hydrogenbromiddannelsen, dels experimentelt over carbonylchlorids termiske dissociation. Afsnittet om hydrogenbromiddannelsen blev først publiceret i Selskabets Skrifter 1919, derefter i udvidet form sammen med studierne over carbonylchloridspaltningen som disputatsen »Reaktionskinetiske Studier«, der forsvarede 6. oktober 1921. Officielle opponenter var Niels Bohr og J. N. Brønsted.

I disputatsen går han klart ind for Marcellin's tanke om aktivering ved sammenstød som det væsentlige både for unimolekulære og for bimolekulære reaktioner, selvom han ikke helt tør afvise, at der er nogle reaktioner, for hvilke hulrumsstrålingen er af betydning. Han foregriber transition-state teorien, idet han med Marcellin tænker sig det aktive mellemprodukt karakteriseret ved en flade i faserummet for det reagerende molekyle. Her, i disputatsen, ligger klart opfattelsen af reaktioner af typen $H_2 + Br_2 \rightarrow 2 HBr$ som »kædereaktioner«, en betegnelse, der blev indført af Christiansen og siden internationalt anvendt. Han giver også en forklaring på, at unimolekulære reaktioner kan eksistere, men da disputatsen var skrevet på dansk, og da F. A. Lindemann kort tid efter fremsatte den samme forklaring på engelsk, er det Lindemann, der i almindelighed får æren for denne forklaring.

Disputatsens hovedresultater blev publiceret i udenlandske fagtidsskrifter og vakte stor opmærksomhed. Christiansen havde un-

der arbejdet med den fået så stor interesse for theoretisk fysik, at han tog orlov fra assistentarbejdet et år og studerede hos Niels Bohr. Herigennem fik han et frugtbart samarbejde med H. A. Kramers, sammen med hvem han i 1923 publicerede et meget betydningsfuldt arbejde om reaktionshastighed. Han havde i disputatsen som nævnt på en måde foregrebet transition-state teorien, og nu søger han i samarbejde med Kramers en nærmere belysning af denne, hvorved forfatterne i virkeligheden foregriber en række af de arbejder efter anden verdenskrig, som forsøger at afgrænse transition-state teoriens gyldighedsområde.

Det var også dette studieophold på Blegdamsvej, hvor G. de Hevesy på det tidspunkt arbejdede, der fik ham til sammen med Svend Lomholt og Hevesy at tage bestemmelsen af bly og bismuth i organisk materiale op under anvendelse af den af Hevesy indførte metode med iblanding af radioaktivt bly eller bismuth (1924).

For en ung kemiker, der 1920 fra examensbordet blev assistent ved UKL, var mødet med Christiansen en stor oplevelse. Hans naturlige venlighed og store hjælpsomhed var uhyre stimulerende. Vi var begge assistenter ved medicinerundervisningen, og når vi kontrolanalyserede de analyser, hvor de studerende havde fejl, var han utrættelig parat til at »redde«. Reglen var, at 1 fejl kunne tolereres, halvanden fejl var grænsen, 2 fejl betød uhjælpeligt dumpet. En halv fejl var f. ex. »calcium« i stedet for »spor af calcium« eller »spor af natrium« hvor natrium ikke fandtes. Hvis en af os andre kontrollanter ikke kunne se nogen sporreaktion, gik vi til Christiansen, der tog sine briller af, holdt reagensglasset tæt op til øjet og fældede dommen: Jeg kan se en anelse af uklarhed, så der er spor af calcium, eller: Der er ganske svage striber på glasset, så han (eller hun) må have lov til at sige, at der er spor af natrium. Mange studd. med. har på denne måde sparet et halvt års omprøve.

Men ikke alene på det undervisningsmæssige område lærte vi unge meget af Christiansen. Hans levende interesse for og grundige indleven i moderne videnskabelig tankegang kom også os til gode i samtaler, i diskussioner om hvordan et arbejde skal tilrettelægges og i interesse for vore problemer, selvom de tilsyneladende ikke havde megen berøring med hans. Jeg nævnte, at Marcellin's og Bodenstein's arbejder havde vakt hans dybe interesse, og allerede i afhandlingen fra 1919 havde han kunnet give en matematisk redegørelse for det empiriske udtryk for reaktionshastigheden for

hydrogenbromiddannelsen, som Bodenstein havde fundet frem til. Også Heitler og London's forsøg på en forklaring af den kemiske bindings natur faldt indenfor hans interessesfære, og vi unge nød godt af hans læsning, for det morede ham at søge at få os til at forstå det nye, der var ved at tage form. Måske klarede det hans egne tanker at give en fremstilling, der kunne opfattes også af dem, der ikke på egen hånd havde forsøgt at udvide deres forståelse. Jeg har gennem kendskab til hans senere arbejdsmetode ment at kunne spore den samme teknik, men jeg er ikke sikker på, at det var en bevidst anvendelse af en teknik, snarere var det en virkelig trang til at dele sin optagethed af et problem med andre, der viste interesse for at lære noget.

Christiansen havde fra 1919 holdt experimentalforelæsninger over uorganisk kemi for medicinere, og i 1921 blev han lektor i kemi ved Universitetet. Omtrent samtidig blev jeg forelæsnings-assistent, og også i denne funktion fik jeg rig lejlighed til at værdsætte hans fine personlighed. Sommeren 1931 blev lektoratet omdannet til et docentur. Ved denne lejlighed fandt Biilmann anledning til at gøre en af de bemærkninger, der var så karakteristiske for ham. Nå, Christiansen, sagde han, nu er De blevet docent. Har De undersøgt hvilken rangklasse, De dermed er kommet i? Det havde Christiansen ikke, men Biilmann havde, og han sagde med et smil: De er i rangklasse med baroner uden land. Jeg ved ikke, om Biilmann dermed også tænkte på, at et docentur dengang egentlig var et professorat uden institut og uden annum.

Docenturet fik kun kort levetid. I januar 1931 var den ene af Universitetets tre professorer i kemi, Julius Petersen, død, og efteråret 1931 blev Christiansen udnævnt til professor i kemi ved Universitetet og bestyrer af Polyteknisk læreanstalts kemiske laboratorium A.

Det må imidlertid ikke forbigås, at Christiansen i 1928 havde et længere studieophold i Berlin, hvor han gennem samarbejde med Bodenstein, deltagelse i kolloquier hos Haber og diskussioner med Polanyi, Herzfeld, Simon og andre af Haber's og Bodenstein's medarbejdere kom ind i et meget levende og frugtbart milieu og opnåede fuld anerkendelse som en af de førende reaktionskineetikere.

Med Christiansen's udnævnelse til professor ophørte for en tid mit daglige laboratoriemæssige samvær med ham, men det etablerede venskab bestod. Hertil bidrog i ikke ringe grad, at han og

Inger Christiansen gæstfrit åbnede deres hyggelige hjem for os yngre, og adskillige er de aftener, hvor vi i utvungent samvær diskuterede både ikke-kemiske og undertiden kemiske problemer. Kom vi ind på disse sidste, hændte det, at Christiansen med et smil benyttede en af de talemåder, han havde lært i Tyskland: Sollen wir ein bisschen fachsimpeln? Men oftest gik aftnerne med diskussion af litteratur, teater og musik. Inger Christiansen spillede selv klaver, og undertiden bragte Kramers sin cello med, eller fru Kramers (der var danskfødt) sang for os, så det var ikke nødvendigt at ty til kemien for at få aftenen til at gå.

Det laboratorium, Christiansen overtog efter Julius Petersen, havde, kan man vist sige, haft analytisk kemi som hovedinteresse. Vi var alle spændt på, om det ville lykkes Christiansen at foretage en omstilling af arbejdsfeltet, uden at det ville blive mødt med uvilje af hans nye medarbejdere. Jeg tror jeg kan sige, at takket være hans store medmenneskelige forståelse og hensynsfuldhed lykkedes det overmåde gnidningsfrit. Og efterhånden som staben af assistenter udvidedes, kom der også medarbejdere, for hvem det var en ren svir at arbejde sammen med Christiansen, som herigennem fik mulighed for at videreføre sine arbejder over reaktionskinetik og heterogen katalyse langt mere effektivt end i den tid, hvor han arbejdede alene eller sammen med udenlandske stipendiater, der søgte belæring hos ham gennem i reglen ret kortvarige ophold.

1934 holdtes i Madrid, i den spanske republiks desværre alt for kortvarige levetid, den første internationale kemikerkongres efter første verdenskrig. Biilmann var som præsident for Den internationale kemiske union også kongressens videnskabelige præsident, Christiansen var indbudt til at holde et af plenarforedragene, hvor han talte om kædereaktioner, fra alle sider anerkendt som en autoritet på området.

Kongressen fandt sted i april, og jeg husker Christiansen's store glæde, da Biilmann en dag under kongressen meddelte ham, at han aftenen før var blevet optaget i Videnskabernes Selskab. Det var en anerkendelse, han satte uhyre pris på, og han var en flittig gæst ved Selskabets møder. Endnu sidste forår mødte han trofast op og diskuterede livligt med kolleger fra kemiens forskellige områder og fra de tilstødende discipliner som biokemi, fysiologi og fysik.

Årene som chef for Kemisk laboratorium A var rige arbejdsår for Christiansen. Allerede på UKL havde han konstrueret et simpelt apparatur til mikro-gasanalyse, og det blev nu taget i anvendelse til reaktionskinetiske arbejder. Han studerede svovlforbindelser og borforbindelser og søgte at gøre rede for deres meget komplicerede opbygning. Han søgte ikke at tvangsindlægge sine assistenter til at arbejde med på de områder, der havde hans egen store interesse. Han havde selv haft den oplevelse hos Biilmann, at blot der arbejdes videnskabeligt, skal chefen ikke blande sig for meget i, hvilke videnskabelige opgaver den enkelte medarbejder tager op. Af medarbejderne fortsatte Rancke-Madsen og Hofman-Bang med analytiske arbejder, K. A. Jensen påbegyndte kompleksemiske studier, Asmussens magnetokemiske studier fik i samarbejde med Christiansen en god start, Knuth fik et indblik i videnskabelig arbejdsmethode, der siden er kommet ham til stor nytte.

Selv arbejdede Christiansen på en sammenhængende oversigt over problemer indenfor reaktionskinetiken og den heterogene katalyse. Resultatet blev en oversigtsartikel i »Handbuch der Katalyse« i et bind, der først udkom i 1941, på et tidspunkt hvor Christiansen intet ønskede mindre end at blive taget til indtægt for videnskaben i det nazistiske Tyskland. Men artiklen var skrevet længe inden, hovedredaktøren (G. M. Schwab) var alt andet end nazist, og det var ugørligt at komme til at trække artiklen tilbage. På grund af krigen vakte artiklen imidlertid ikke den opmærksomhed, den fortjener. Den metode, han benytter, blev dog anvendt systematisk af L. P. Hammett i lærebogen »Physical Organic Chemistry« fra 1940, men det var på grundlag af tidligere offentliggjorte arbejder, ikke støttet på afhandlingen i »Handbuch der Katalyse«.

Efter krigen skrev Christiansen en ny stor oversigtsartikel til »Advances in Catalysis« (1953), og her finder man, efter sagkyndiges mening, måske den lettest tilgængelige fremstilling af hans synspunkter vedrørende quasi-stationær kinetik.

Christiansens indsats på det reaktionskinetiske område vurderes i udlandet så højt, at jeg dér har hørt hævdet, at den Nobelpris, Semenov fik for arbejder over katalyse og reaktionskinetik, i virkeligheden burde have været delt mellem ham og Christiansen.

I 1944 blev Christiansen og jeg atter kolleger i nærmere forstand, da Polyteknisk læreanstalt oprettede sit eget organisk-kemiske la-

boratorium, der fik til huse i tagetagen på kemisk fløj, hvor Kemisk laboratorium A havde det meste af den øvrige bygning. Også fra denne tid mindes jeg mange udbytterige diskussioner, nu måske mest om studieforhold, for det lå Christiansen stærkt på sinde at lægge studiet til rette for de studerende på en måde, der gav dem mulighed for at få det maximale udbytte af det. Men allerede i 1948 afbrødes bygningsfællesskabet atter, da Christiansen, efter Brønstedes død i 1947, overtog professoratet i fysisk kemi. Samarbejdet i fagråd og lærerråd på læreanstalten fortsattes dog, og da vi på læreanstalten begyndte at diskutere en ny studieplan for de kemiingeniørstuderende, tog Christiansen meget ivrigt del i forhandlingerne, igen med den ene tanke at skabe så gode vilkår for lærdomstilegnelse som muligt.

Christiansen nærmede sig de 60, da han overtog professoratet i fysisk kemi, og mange mente, at det var en fejl disposition, at han ville have vanskeligt ved at finde sig til rette i det nye fagområde. Det gik dog helt anderledes. For det første var fagområdet ikke nyt for ham. Han havde gennem indgående studium af Gibbs' arbejder tilegnet sig dennes synspunkter og var fortrolig med deres anvendelse. For det andet fandt han på Fysisk-kemisk institut medarbejdere, der var interesseret i at følge ham i en videreførelse af de reaktionskinetiske arbejder på biokemisk område, specielt de enzymkatalyserede processers kinetik. Måske var det hans studium af heterogen katalyse, der førte ham ind på dette felt, måske blev han interesseret deri gennem nogle arbejder, jeg udførte over enzymatisk hydrolyse af glucosider. Biokemikerne arbejdede med noget, der kaldtes affinitetskonstanten mellem enzym og substrat, Michaelis-konstanten, og denne konstant beregnedes efter en ligning, der almindeligt kaldes Michaelis-Menten ligningen. Som sædvanligt viste Christiansen stor interesse for sine kollegers arbejde, og med sædvanlig grundighed satte han sig ind i grundlaget for den anvendte beregningsmåde og fandt, at den i virkeligheden kunne føres tilbage til Victor Henri. Da det så faldt i hans lod at bedømme Sven Darlings disputats om transaminaser, satte han hele sin energi ind på at få bragt de biokemiske betragtningsmåder ind på et beregningsmæssigt mere tilforladeligt plan, der tog hensyn til mulige mellemtrin i løbet af en enzymatisk totalreaktion. Det lykkedes ham i høj grad, idet han anvendte sin teori om quasi-stationære mellemtrin til at bestemme, hvor mange mellemtrin der fore-

ligger mellem udgangssystemet og slutsystemet ved enzymatisk katalyserede processer, og han fandt herved en række interessante resultater.

De osmotiske målinger af æggehvideopløsninger, der havde været hans videnskabelige start på Carlsberg Laboratoriet, blev taget op til bestemmelse af molekylvægten af hyaluronsyre, og et dynamisk osmometer efter et nyt princip blev konstrueret og anvendt. Disse undersøgelser blev foretaget i samarbejde med læge Th. Vilstrup og magister C. E. Jensen. Han studerede også periodiske enzymatiske reaktioner og forsøgte at sætte visse nerveimpulser i relation til sådanne periodiske enzymreaktioner. En af hans medarbejdere fra årene på Blegdamsvej, professor Thor A. Bak, siger i sine mindeord i »Dansk Kemi«:

»Hans arbejdsform i disse år var interessant, omend en smule frygtindgydende for en yngre medarbejder. Når han var kommet godt i gang med et problem og havde fyldt mange notesbøger med beregninger, kaldte han ofte en yngre medarbejder ind for, som han sagde, at diskutere problemet med ham. Der var imidlertid ikke tale om nogen egentlig diskussion. Stående ved tavlen tænkte Christiansen højt og gik methodisk igennem de essentielle dele af beregningerne. Alt blev gennemgået meget omhyggeligt, og en to timers »diskussion« af denne art var foruden rent legemligt at være en trættende affære, også en videnskabelig oplevelse. Enzymkintikkens teori, specielt problemer i forbindelse med periodiske reaktioner, blev Christiansens hovedinteresse i de sidste år, og det var med disse emner han stillfærdigt, men målbevidst, arbejdede videre under et tiårigt otium«.

Resultaterne af Christiansens videnskabelige arbejde er nedlagt i ca. 100 afhandlinger, hovedsagelig i udenlandske fagtidsskrifter.

Christiansen viste hele livet igennem stor interesse for kollegialt samarbejde. Jeg har nævnt hans flittige deltagelse i Selskabets møder fra han blev optaget og indtil foråret 1969. Han viste også Kemisk Forening stor interesse, var en regelmæssig deltager i dens møder, tog ofte del i diskussionerne og bidrog til at give dem indhold. I to perioder var han formand for Kemisk Forening og blev 1961 udnævnt til æresmedlem.

Han var også regelmæssig deltager i »Lundensermøderne«, både de af universiteterne i København og i Lund arrangerede og

de mindre møder, som de kemiske foreninger i København og Lund afholder med toårige mellemrum. Han deltog i de skandinaviske naturforsker møder, indtil man opgav at afholde disse mange fagområder omfattende møder, og i de nordiske kemikermøder. I mange år var han formand for den danske bestyrelse for de nordiske kemikermøder.

Christiansen var gennem mange år medlem af Danske Kemiske Foreningers Fællesråd for Internationalt Samarbejde, det organ gennem hvilket Danmark er tilsluttet International Union of Pure and Applied Chemistry. Han deltog i mange af de af Unionen arrangerede konferencer og kongresser og var 1951–59 formand for Unionens kommission for fysisk-kemisk terminologi.

1955–56 var Christiansen Københavns universitets prorektor, og under rektor, professor H. M. Hansens sygdom og efter hans død måtte han i det meste af denne periode fungere som rektor, en opgave han påtog sig og løste med sin karakteristiske samvittighedsfuldhed.

Jeg har omtalt, at Christiansens navn hurtigt blev internationalt kendt og værdsat. Dette gav sig udtryk i medlemskab af danske og udenlandske akademier og kemiske selskaber. Ved oprettelsen af Akademiet for de Tekniske Videnskaber i 1937 var han blandt de første medlemmer, han blev æresmedlem af det polske kemiske selskab 1947, af Kungl. fysiografiska Sällskapet i Lund 1948, af Kungl. Vetenskaps- og Vitterhets-Samhället i Göteborg 1953, æresmedlem af The Chemical Society, London, 1954, af The New York Academy of Sciences 1955, medlem af Kungl. Svenska Vetenskapsakademien 1959, af det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo 1960 og af Academia Scientiarum Fennica, Helsingfors, 1965. 1959 modtog han H. C. Ørsted medaljen.

Man må af alt dette ikke lade sig forlede til at opfatte Christiansen som en ensopret videnskabsmand uden interesse for det samfund, han levede i. Tværtimod havde han en meget levende interesse for litteratur, teater og samfundsforhold. Hans talrige læserbreve til dagspressen er et klart udtryk herfor. Kendtest blandt de emner, han i de senere år tog op på denne måde, er måske hans energiske påpegen af faren ved den vidtdrevne rovdrift på ralforekomsterne langs den jyske vestkyst.

Men kemien var og blev hans hovedinteresse, og det lå ham på sinde at bidrage til at skaffe mulighed for, at dansk kemi, sammen

med kemien fra de øvrige skandinaviske lande, kunne få adgang til at gøre sig gældende i den internationale kemiske koncert.

Allerede i 1920 havde det været på tale at oprette et skandinavisk kemisk tidsskrift, den gang muligvis i forbindelse med de hollandske kemikere, der allerede havde et sådant tidsskrift. Det viste sig dog uigennemførligt, men efter anden verdenskrig blev det uhyre vanskeligt at få arbejder optaget i udenlandske tidsskrifter, fordi alle lande havde så meget ophobet, som skulle publiceres, og hvert tidsskrift tog fortrinsvis afhandlinger fra dets eget land. På denne baggrund blev tanken om et skandinavisk tidsskrift taget op igen, og denne gang lykkedes det at nå til enighed. I 1947 startedes *Acta Chemica Scandinavica*. Jeg mindes, at forhandlingerne afsluttedes med en meget hyggelig sammenkomst i Inger og Jens Anton Christiansens smukke hjem i Sundvænget. Christiansen kom strax ind i Acta's redaktionskomité og var i mange år formand for den danske redaktionskomité, hvor han udførte et stort arbejde, både med vurdering af de indsendte manuskripter og med at fremskaffe bevillinger fra staten og den kemiske industri til at dække det underskud, der altid vil være forbundet med udgivelsen af et videnskabeligt tidsskrift.

Dansk videnskab i almindelighed og dansk kemi i særdeleshed har grund til at nære dyb taknemlighed overfor Jens Anton Christiansen for den indsats, han har ydet for dansk videnskab, for den retlinethed, der har præget al hans færden, for den menneskelighed, han viste overfor elever, kolleger og venner. Vi vil her i Selskabet bevare mindet om ham.